

Udvardi Endre
talizman@invitel.hu

KOCKÁZATBECSLÉS, KOCKÁZAT ÉRTÉKELÉS

Absztrakt

A cikk írója kiemeli a kockázat értékelés fontosságát, tekintettel arra, hogy munka közben mindenkit érhet baleset. Kifejti a kockázatelemzés, a kockázatbecslés, - mint a legkorszerűbb munkáltatói megelőzési technika – lényegét. A szerző ír a kockázat értékelésnél használt fogalmakról és alapelvekről, valamint a kockázatbecslés, kockázat elemzés megközelítési lehetőségeiről. Leírja a kockázat elemzés fontosságát, majd a vizsgálatok elvégzésének menetét. Ezután következik az egészség-károsodással és baleseti kockázattal járó veszélyek keletkezésének helyi meghatározása, majd a munkahelyi balesetveszéllyel és egészségkárosodással járó kockázati tényezők módszerének koncepciója. Ezt követi a veszélyek meghatározása, azonosítása, majd a javasolt intézkedések jegyzéke, ezek meghozatala, rangsorolása. A levonható főbb következtetések és tennivalók megállapítása és hozzátartozó intézkedések. A meghozott intézkedések megvalósításának ellenőrzése. Végül szót ejt a kockázatelemzés megismétléséről és a kockázat csökkentés lehetőségeiről.

The writer of the article emphasizes the importance of the risk valuation, considering of accident will happen at work. Explain the substance of the risk analysis – like the most modern employer precedence technology. The author writes approach facilities of concepts and principles, together with risk analysis which used at risk valuation. He describes the importance of risk valuation, and then he writes how to make the analysis. Next the local definition of the health hazard and accident risk are shown, which accompanying danger, then the concept of the work accident risk and health hazard risk factor. Then the definition and identification of dangers are described, with the lists of the proposed arrangements, and this decision making and ranking. The conclusion and the statement of the doing and the dependent arrangements are also shown. In the end he takes stand to repeat the risk analysis and the opportunity of the risk reductions.

Kulcsszavak: szabályozás, munkakörnyezet, kockázatértékelés, veszélyelemzés, munkáltató felelőssége.

Ajánlás

Bármilyen tevékenység végzése esetén egyidejűleg több veszély van jelen: ott, abban a térben, abban az időben. A dolgok szerencsétlen találkozása esetén ezek a veszélyforrások tényleges veszélyt jelenthetnek az emberre. Megsérülhet, betegséget kaphat, mérgezést szenvedhet el megütheti magát, sőt végzetes helyzetben meg is halhat.

A munkáltatók az iparosodás korai szakaszában felismerték, hogy bizonyos védelmi intézkedéseket kell bevezetni ahhoz, hogy megőrizték a dolgozók munkaerejét, szakmai tapasztalatait, tehát szabályozzák a munkavégzés körülményeit. A szabályozás – a technikai és tudati haladás eredményeként – egyre finomodott, kiteljesedett, mind több elemet tartalmazott, bonyolultabbá vált, alkalmazkodott a technikai színvonalhoz és a társadalom tudati szintjéhez.

Életünk és világunk permanens fejlődésének mozgató eleme az ember. Az ember, aki céljai elérése érdekében eszközöket hoz létre, környezetet alakít át igényeihez és mind e közben tudatos munkát végez. A munka végzése, a tapasztalatok megszerzése, a környezet átalakítása veszélyt jelent az emberre magára. Felismerve a veszélyt, annak következményeit – minőségi és mennyiségi hatásait, a tudatos ember a veszéllyel szembeni elkerülő magatartást kezdett felvenni, megteremtve a preventivitás alapjait. Ha Karinthy Frigyes analóg aforizmájához – „Az élet veszélyes foglalkozás, sokan már bele is haltak” – hozzáfűzöm, hogy előbb, vagy utóbb mindannyian, már össze is foglaltam a „biztonság tudományának” lényegét. Sokszor nehéz elfogadnunk, hogy veszélytelen élet, illetve munkavégzés nem létezik, és még nehezebb megítélni, hogy vajon milyen lépések szolgálják valóban a biztonság növekedését. Napjainkban a munkavédelem fejlődése eljutott arra a fokra, hogy a tevékenység célja már nem a baleset megelőzés, hanem olyan munkakörnyezet kialakítása, amely biztosítja a munkavállaló részére tevékenységének egészséges megélését, majd az aktív élet lezárása után a nyugodt egészséges megpihenést.

A munkavédelem jogalkotói – igazodva az európai szabályozási rendszerhez – megalkották a törvényi, rendeleti háttérrel a munkahelyi kockázat elemzéshez. A módosított Munkavédelmi törvény – összhangban az Európai közösség szabályaival – a munkáltatónak olyan kötelezettséget határoz meg – mely szerint, ha a munkahelyi veszélyforrások a vonatkozó előírásokban nevesített műszaki, szervezési, illetve technológiai intézkedésekkel nem kezelhetők – akkor a munkahelyi veszélyforrások kockázati szintjét specifikus elemzés útján értékelni kell.[1] A munkakörülmények állapotainak veszélyforrás-analízise a jogszabályi rend alkalmazásán túl, előremutató intézkedés. E feladat fokozott követelményeket állít mind a munkáltató, mind a munkáltató által foglalkoztatott, vagy megbízott szakemberre. Igazodva az EU jogharmonizációs programhoz a magyarországi munkavédelmi törvény – fentiekben vázolt gondolatokból kiindulva módosításra került, így a többszörösen módosított **1993. évi XCIII. Törvény 54. §. (2) – ben foglalt** munkáltatói kötelezettségből fakadóan a munkáltatóknak a szervezett munkavégzés keretében keletkező egészségkárosodással és baleseti veszéllyel járó munkahelyi kockázatokat, rendszerező vizsgálat keretében elemezni, értékelni kell.[2] A feltárt egészségkárosodással vagy baleseti veszéllyel járó kockázatok kezelése, - összhangban a munkáltató preventív intézkedéseivel - megalapozza az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeit.

A munkatudományok keretében végzett gazdasági elemzések egyértelművé tették, hogy a jól tervezett munkahelyen végzett tevékenység hatékonyabb, jobb minőségű, mint azokon a területeken, ahol a munkáltató és a munkavállaló a munkakörülményekkel nem törődik.

A gépek, eszközök és technológiák fejlődése során számos módszer alakult ki a munkahelyi körülmények elemzésére, a meglévő hibák kijavítására, megszüntetésére, pl. az üzemi szemlék, oklanc vizsgálatok, a szabályzatok kiadása, és ilyen módszer a kockázatelemzés, illetve a kockázatbecslés is.

A kockázatértékelés nem más, mint gondos áttekintése annak, hogy az adott munkahelyen mi károsíthatja, veszélyeztetheti a dolgozókat, és milyen óvintézkedések szükségesek a baj megelőzésére.[1]

A munkahelyei kockázatelemzés célja, hogy úgy a munkáltató, mint a munkavállaló tisztán lássa, melyek azok a – potenciálisan meglévő – „veszélyek”, melyek az adott munkahelyen, adott munkavégzés során fennállnak. A kockázatértékelésnek feleletet kell adnia arra is, hogy a veszélyhelyzetek száma milyen módon csökkenthető, hatásuk hogyan szüntethető meg, vagy milyen intézkedéssel lehet elkerülni a dolgozókra gyakorolt káros hatást.

A kockázatértékelés, illetve más kifejezéssel a veszélyelemzés a munkavégzés körülményeinek, a munkakörnyezet kialakításának olyan elemző áttekintése, amikor a munkáltató nem abból indul ki, hogy a jogszabályi követelmények megvalósultak-e vagy sem, hanem sorra veszi azokat a lehetőségeket, amelyek a munkavégzéssel összefüggésben valamilyen formában a munkavállalók egészségét és biztonságát veszélyeztetik. Ha felismerjük az adminisztratív jogszabályi keretek által lefedetlen munkahelyi kockázatokat, amelyek munkabaleset bekövetkezését, illetve foglalkozási megbetegedés kialakulását eredményezhetik, intézkedéseink nyomán kiszélesítjük a preventivitás spektrumát.[1]

Eddigi ismereteink alapján tehát kijelenthetjük, hogy a kockázatbecslés, a kockázatelemzés a legkorszerűbb munkaáttatói megelőzés-technika. E technika erőssége, hogy az „ember – gép – környezet” rendszer vizsgálatakor a munkavégzés előtti állapotok tényszerűségeiből indul ki, és megkísérli meghatározni mindazokat az eseményeket, amelyek – szélsőséges körülmények között is – egy munkahelyen, a munkafeladat ellátása közben bekövetkezhet. A kockázatbecsléssel a munkáltató olyan eljárás birtokába jut, amely az üzemi folyamatok optimalizálását is elősegíti, a preventív intézkedések hatására lehetőség nyílik a műszaki és humán erőforrások hatékonyabb kihasználására, fokozva ezzel a gazdaságosságot.

Fogalmak és alapelvek

A veszélyforrás, a veszélyeztetés és a kockázat fogalmakat az Európai Unió tagországaiban is gyakran eltérő módon és értelemben használják. A Munkavédelmi Törvény ezeket a fogalmakat definiálja:

Veszélyes: az a létesítmény, munkaeszköz, munkafolyamat, technológia, amelynél a munkavállalók egészsége, testi épsége megfelelő védelem hiányában súlyos, károsító hatásnak lehet kitéve.

Veszélyes anyag: minden anyag vagy készítmény, amely fizikai, kémiai vagy biológiai hatása révén veszélyforrást képviselhet.

Veszélyforrás: a munkavégzés során vagy azzal összefüggésben jelentkező minden olyan tényező, amely a munkát végző vagy a munkavégzés hatókörében tartózkodó személyre veszélyt vagy ártalmat jelenthet.

Kockázat: a veszély megvalósulásának, azaz a káros hatás bekövetkezésének a valószínűsége.

Veszély: egy lehetséges sérülés vagy egészségkárosodás forrása.

Vészhelyzet: minden olyan helyzet, amelyben egy vagy több személy veszélynek van kitéve.

Kockázatértékelés: az az eljárás, amellyel felbecsüljük a munkahelyen a munkavégzés során fennálló veszélyeztetésekből adódó, és a munkavégzés környezetében tartózkodók egészségére és biztonságára potenciálisan ható kockázatot.[2]

Veszélyelemzés, kockázatértékelés lényege: a munkavégzés körülményeinek, a munkakörnyezet kialakításának olyan elemző módon történő áttekintése, amikor a munkavállaló nemcsak abból indul ki, hogy a különféle jogszabályokban előírt követelmények megvalósultak-e vagy nem, hanem sorra veszi azokat a lehetőségeket, amelyek a

munkavégzéssel összefüggésben valamilyen formában a munkavállalók egészségét és biztonságát veszélyeztethetik. A lehetséges kedvezőtlen balesetet vagy megbetegedést okozó hatások felismerése segíti a munkáltatót annak meghatározásában, hogy melyek azok a területek, ahol megelőző intézkedést kell tenni függetlenül attól, hogy van-e erre jogszabályi kötelezettség vagy nincs.[3]

Alapelvek: „az a létesítmény, munkaeszköz, munkafolyamat, technológia, amelynél a munkavállalók egészsége, testi épsége megfelelő védelem hiányában súlyos, károsító hatásnak lehet kitéve...”

„...minden anyag vagy készítmény, amely fizikai, kémiai vagy biológiai hatása révén veszélyforrást képvisel.”

„...a munkavégzés során, vagy azzal összefüggésben jelentkező minden olyan tényező, amely a munkát végző, vagy a munkavégzés hatókörzetében tartózkodó személyre veszélyt, vagy ártalmat jelent.”

„...a veszély megvalósulásának, azaz a káros hatás bekövetkezésének valószínűsége.”

A munkáltató köteles minőségileg, illetve szükség esetén mennyiségileg értékelni a munkavállalók egészségét és biztonságát veszélyeztető kockázatokat, különös tekintettel az alkalmazott munkaeszközökre, veszélyes anyagokra és készítményekre, a munkavállalókat érő terhelésekre, valamint a munkahelyek kialakítására. Az értékelés alapján olyan megelőző intézkedéseket szükséges hozni, amelyek biztosítják a munkakörülmények javulását, beépülnek a munkáltató valamennyi irányítási szintjén végzett tevékenységbe.[1]

A kockázatbecslés, kockázat elemzés, mint megelőzési módszer a korábbi munkavédelmi felfogáshoz képest változást hozott. Ennek eredményeképpen „a még elfogadható kockázat” fogalma belépett a napi munkavégzés gyakorlatába. Minden munkavédelmi szakember előtt ismert, hogy valamennyi munkavállalót ér bizonyos veszélyeztetés, tehát minden munkához valamilyen szintű kockázat kapcsolódik! Az értékelés során tehát ennek mértékét kell meghatározni, és a kockázatbecslés, kockázatelemzés eredményeképpen eldönteni, hogy a fennálló hatást az emberi szervezet a legkisebb károsodás nélkül képe-s elviselni, ebben az esetben a kockázat mértéke még elfogadható. Amikor ennek mértékét a kockázat meghaladja, akkora kockázat mértéke meghaladja az elviselhető határt, vagyis a kockázat növekmény intézkedést igényel. A kockázatbecslés, kockázatelemzés alapvető célja a nem elfogadható kockázatok azonnali kiküszöbölése az azonnali intézkedések megtételével, ha ez szükséges a gép működésének felfüggesztésével, illetve a munkavállaló munkavégzésének megtiltásával.[7]

A kockázatbecslés, kockázatelemzés megközelítési lehetőségei

„munkahely, vagy tevékenység centrikus”

Ez a megközelítés elsősorban azoknál a munkáltatóknál célszerű alkalmazni, ahol döntően helyhez kötött munkahelyek vannak. Ezzel egyidejűleg, több munkahelyet érintő megállapításokhoz jutunk. Ezzel a megközelítéssel elsőnek a munkahelyet elemezzük, majd ezt a tevékenység elemeinek vizsgálatával folytatjuk.

„a munkát végző személy szempontjából”

A vizsgálat alkalmával a munkát végző személy szempontjából végzett kockázatértékelés során vesszük mindazokat a hatásokat, amelyek az adott személyt a munkavégzés során érhetik. A kockázat elemzés lépései, egy – egy helyzet veszélyeinek vizsgálata, ha szükséges a következő lépés megtétele, más nézőpontból vizsgálva a kérdést.[8]

Kockázat elemzés folyamata

Értékelő mátrixok és kockázati indexek a feltárt állapotok veszélyességi szintjének meghatározására, az egészségkárosodással és baleseti veszéllyel járó munkahelyi veszélyforrások valószínűségi besorolása figyelembevételével.[4]

Valószínűsíthető baleset jellege	Bekövetkezésének valószínűsége			
	nem valószínű	lehetséges	valószínű	elkerülhetetlen
8 napon belül gyógyuló	0	1	2	3
8 napon túl gyógyuló	0	4	5	6
Súlyos, életveszélyes	0	7	8	9
maradandó baleseti károsodás	0	10	11	12
Csonkolás, haláleset	0	13	14	15

1. táblázat.

Értékelési mátrix
(1. számú táblázathoz)

Valószínűsíthető egészségkárosodás jellege	Bekövetkezésének valószínűsége			
	nem valószínű	lehetséges	valószínű	elkerülhetetlen
Relaxáló élettani változás	0	1	2	3
Visszafordítható élettani változás	0	4	5	6
Súlyos, kezelhető élettani hatás	0	7	8	9
Maradandó egészség károsodás	0	10	11	12
Elhalálozás 90 – 360 napon belül	0	13	14	15

A kockázatértékelés után a munkáltatónak a hatóságok, munkavállalók vagy képviselőik, illetve más érdekelt felek előtt képesnek kell lennie annak bizonyítására, hogy megtett minden szükséges intézkedést a kockázatok felmérésére és elhárítására, illetve minimálisra csökkentésére, ezért a kockázatértékeléshez hozzátartozik a folyamatosan megállapított eredmények megfelelő dokumentálása is.

A kockázatelemzés nem egyszeri elvégzendő feladat, melynek eredményét gondosan el kell zárni, hanem egy olyan permanens folyamat, melynek része az elemzés, analízis, tapasztalatok összessége, intézkedések meghozatala, ezek hatásainak vizsgálata (felülvizsgálat) és újabb – jobbító szándékú – intézkedési tervek készítése a technikai és jogi változások figyelembevételével.

A jog a kockázatelemzések évenkénti felülvizsgálatát rendeli el, de ez nem feltétlenül a kockázatértékelés megismétlését jelenti, hanem elsősorban annak vizsgálatát, hogy a kockázatértékelés elvégzése óta nem történt-e olyan változás anyagokban, technológiában, munkavállalói állományban, munkavédelmi követelményekben, vagy műszaki fejlődésben, mely indokolná a kockázatelemzés megismétlését.[1]

A munkáltató felelőssége alapján megtesz minden szükséges intézkedést a munkavállaló biztonsága és egészségvédelmi érdekében, beleértve a foglalkozási veszélyek elhárítását, az informálást, a képzést, valamint a szükséges szervezést és a kellő eszközök biztosítását. A munkáltatónak figyelnie kell, hogy mikor van szükség ezen intézkedések alkalmazására, figyelembe véve a változó körülményeket, és törekedve a fennálló helyzet javítására.

A vizsgálatok elvégzése

A kockázatbecslés, kockázatelemzés célja, hogy rögzítsük a szektor-specifikus veszélyeket, amelyek az adott területen az ismert összefüggésbe hozhatók. Ennek érdekében meg kell figyelni a munkafolyamatokat, a végzett munkát, vizsgálni kell az „ember – gép – környezet” rendszer elemeinek kapcsolatát és az átvilágítási tervben megjelölt egyedi vizsgálati lapokon a feltárt állapotokat felvételezzük.

Az egészségkárosodással és a baleseti kockázattal járó veszélyek keletkezésének helyi meghatározása

- a.) termelésirányítás, fenntartás területei, irodák,
- b.) anyagmozgatás és tárolás helyei,
- c.) gyártási, termelési és szolgáltatási területek,
- d.) kivitelezés munkahelyei,
- e.) szociális helyiségek,
- f.) a munkaterületek helyszíneinek összekötő területei:
 - mozgások, mechanikai veszélyek,
 - szintkülönbségek, leesés, beesés, beszorulás,
 - tárgyak hőmérséklete,
 - légállapotok, időjárási tényezők,
 - zaj, rezgés, vibráció,
 - megvilágítás, láthatás,
 - energiaforrások,
 - anyagok fizikai, kémiai és biológiai hatásai,
 - egyéb.[5]

A munkahelyi balesetveszéllyel és egészségkárosodással járó kockázati tényezők módszerének koncepciója

- információgyűjtés,
- kockázat elemzés,
- a meglévő kockázatkezelés meghatározása,
- a meglévő szabályozás specifikus, vagy nyilvánvaló hiányosságainak orvoslása.

A veszélyek meghatározása, azonosítása

E feladat tekintetében át kell tekinteni, hogy melyek azok a veszélyek, amelyek esetében nincs szükség további intézkedésekre. A megvizsgálandó munkahelyzetekbe beletartozik az üzembe helyezéssel kapcsolatos kérdések köre, a lefajtatott eljárás és elemeinek

szakszerűség-vizsgálata. A nem rutinszerű és szakaszos műveletek speciális tulajdonságainak áttekintése. A nem tervezett, de előre látható események bekövetkezés vizsgálata (eszközhiány, anyaghiány, irányítás és belső folyamatok zavarai). A végzett tevékenységből fellépő veszélyek, a munkavállalók környezet és a felhasznált anyagok interakciójának lehetősége.

A veszély azonosításának folyamatából megállapítható, hogy az egyes munkavállalókat érő hatások milyen mértékűek. Ennek figyelembe vételével kell dönteni arról, hogy a hatás a még elviselhető kockázat szintjén belül értékelhető-e? Itt hosszú szakmai gyakorlat, illetve jó általános ítélőképesség szükséges azokban az esetekben, amikor a határértékek nincsenek rögzítve. A jogszabályok a kockázatok szintjét mérhető adatokhoz rendelik, akkor a megadott határértéket kell a még elviselhető kockázati határ szintjének kezelni. Az előzőekből következik, hogy a becslés eredménye két véglet közé esik. Míg az egyik véglet általában az alacsony szintű veszélyek esetében minőségileg működik megfelelően, addig a másik véglet a pontosabb értékelés-mérésekkel bővített eljárás, mely a kockázatok tekintetében mennyiségileg működik megfelelően. A mennyiségi meghatározás akkor indokolt, ha a jogszabályok konkrét értékeket tartalmaznak, illetve ha az érték-előállítás rendszere összetett. Ezekben az esetekben általában további elemzések elvégzése szükséges. Segítségül hívhatjuk a kockázat elemzéshez, a becsléshez a korábbi munkabalesetek, kvázi balesetek, foglalkozási megbetegedések oklánci elemeit, amelyek rámutatnak az események ok-okozati kapcsolataira, nevezetesen a:

- kisebb káreseteket kiváltó kockázati tényezőkre,
- sérülés nélküli balesetek, kvázi balesetek előzményeire,
- kisebb sérülés, vagy egészségkárosodás okaira,
- súlyos sérülés, vagy foglalkozási megbetegedési okláncra,
- haláleset, vagy több személy halálának körülményeire.

Az esemény bekövetkezésének valószínűsége is segítségünkre lehet:

- ha a bekövetkezés teljesen valószínűtlen,
- ha az esemény bekövetkezése lehetséges, de nem valószínű,
- ha az esemény bekövetkezése valószínű,
- ha az esemény bekövetkezése elkerülhetetlen.

Javasolt intézkedések jegyzéke

A kockázati tényező csökkentésének műszaki és szervezési eszközei kiválasztásánál gondot kell fordítani az optimális prevenció megvalósulására, a lehetséges céloknak:

- a.) specifikusnak,
- b.) mérhetőnek,
- c.) elérhetőnek,
- d.) időszerűnek,
- e.) relevánsnak

kell lennie. A jelenlegi minősítés feltárásai és minősítései figyelembevételével a munkáltatói jogkövető magatartás és preventivitás biztosítja a kezelhető kockázati szint megtartását, egyéb intézkedések meghozatala nem indokolt.[1]

Intézkedések meghozatala, rangsorolása

E lépés célja annak megállapítása, hogy az elvárt védelem megvalósult-e, illetve milyen döntéseket kell hozni az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés körülményeinek megvalósulása érdekében. A döntés-előkészítés során mérlegelni kell, hogy vannak-e olyan körülmények, veszélyeztetések, amelyek közvetlen életveszéllyel járhatnak, vagy a munkavállaló szempontjából, annak egészségállapotában visszafordíthatatlan változásokat, folyamatokat indíthatnak el. Ugyanakkor a munkáltató gazdasági helyzete sem teszi lehetővé, hogy az eredményeket teljes körűen és azonnal megvalósíthassa. Ehhez szükséges egy program kialakítása, amely tartalmazza a rövidtávon megteendő intézkedések tételes felsorolását, a kockázat súlyosságát, az érintett személyek számát, az intézkedés megtételének határidejét és az ezért felelős személyek nevét. Ugyanezek az elvárások jelennek meg a hosszú távú programelemek tekintetében is.[6]

Levonható főbb következtetések és tennivalók

A. Megállapítás:

A kockázatok mértéke az értékelés időpontjában elhanyagolható, s előreláthatóan későbbiekben sem fog megváltozni, illetve nőni. A kockázatok elfogadható szinten ellenőrzöttek, összhangban vannak a nemzetközi előírásokkal.

Intézkedés: Ha lehetséges, fokozzuk a védelmet, a már elért szint fenntartása, a munkáltató feladata. Időszakonként térjünk vissza a helyzet értékelésére, annak megállapítására, hogy a körülmények változatlanok-e.

B. Megállapítás:

A kockázatok ellenőrzöttek a vizsgálat időpontjában, de az elkövetkezendő időben valószínűleg nőni fognak, illetve a meglévő védelem a belső ellenőrző rendszerek nem megfelelő működése miatt megváltozhatnak.

Intézkedés: Határozzuk meg a védelem fokozása érdekében, továbbá a várható expozíció növekedés kiküszöbölésére megteendő intézkedéseket. Egyidejűleg rögzítsük le azokat a teendőket, amellyel biztosítható, hogy a belső ellenőrzési rendszerek változatlan hatékonysággal működjenek

C. Megállapítás:

Fennállnak a kockázatok, de nincs kellő bizonyíték arra, hogy azok a munkabaleset veszélyforrásaként, vagy foglalkozási megbetegedés kiváltásában közrehatnak.

Intézkedés: Határozzuk meg a fennálló kockázatok kiküszöbölésére és ellenőrzésére teendő intézkedéseket. Valósítsuk meg őket még akkor is, ha az értékelés időpontjában megbetegedés vagy sérülés bekövetkezésének valószínűsége kicsi, illetve elhanyagolható.

D. Megállapítás:

A kockázatok ellen van védelem, azonban ezek nem felelnek meg a követelményeknek.

Intézkedés: Hasonlítsuk össze a fennálló védelmi megoldásokat, a szakszerű elvárásokkal és az alapján határozzuk meg a szükséges intézkedéseket.

E. Megállapítás:

A kockázatok nagyok és az értékelés időpontjában nincsenek megfelelően kezelve, a védelem nem kielégítő.

Intézkedés: Küszöböljük ki a kockázatot – a technológia, a környezet, a munkahely megváltoztatásával – biztosítsuk a kellő védelmet. Haladéktalanul hajtsuk végre a közvetlen, vagy súlyos kockázatokot kiváltó hatások elleni védelmekkel kapcsolatos intézkedéseket, állítsuk le a veszélyes folyamatokat, gépeket, berendezéseket.

F. Megállapítás:

Nincs bizonyíték a kockázat fennállására.

Intézkedés: Gyűjtsük továbbra is az információkat mindaddig, amíg egyértelműen megállapítást nyer a kockázat jelenléte. Eközben alkalmazzuk az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés alapelveit a veszély minimalizálása érdekében.[6]

A meghozott intézkedések megvalósulásának ellenőrzése

A kockázat értékelés eredményeképpen meghatározott intézkedések megvalósulását ellenőrizni kell. Ezért a munkáltató az irányítási piramis valamennyi szintjén építse be azokat az ellenőrzési kötelezettségeket, amelyekkel az elért eredmények fenntarthatók.

A kockázat elemzés megismétlése

A munkahelyek, azok környezet és a folyamatokban résztvevő személyi állomány folyamatosan változhat. Ebből következik az a munkáltatói kötelezettség, hogyha bármilyen jellegű változás következett be, amely a munkavégzők egészségét és biztonságát érinti, a kockázatértékelés folyamatát újra el kell végezni. Ez akkor is igaz, ha a munkakörülmények, a munkakörnyezet kedvező irányba változtak. [1]

A kockázat csökkentés lehetőségei

A munkáltató célszerű, ha első lépésként azt vizsgálja, hogy a fennálló veszélyek megszüntetésére milyen módon kerül sor. Ezért célszerű átgondolni, hogy az a munkaelem, illetve folyamatrész, amely kockázatot eredményez, vagy hoz létre, milyen módon váltható át olyan tevékenységre, amely során egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkaművelet alkalmazásával ugyanazt a technológiai célt elérhetjük. Másik lehetőség a munkaeszköz, anyag, vagy egyéb tényező korszerűbbel történő kiváltása. Bár ez nem mindig jár jelentős anyagi ráfordítással, mégis a munkáltatók igen tekintélyes hányada, ha meghallja azt, hogy más anyagot, vagy más munkaeszközt lenne célszerű az adott feladata elvégzésére használni, ez elől eleve elzárkózik, anélkül, hogy megvizsgálná a gazdaságossági hatásokat. Bár a hazai jogszabály az egyéni védőeszköz szakszerű kiválasztását munkavédelmi szakképesítéshez köti, helytelen, ha a munkáltató a munkavállalók meghallgatása nélkül rendeli el a juttatás rendjét. A kockázatcsökkentés megoldásának meghatározásába szükséges a munkavállalók képviselőinek a bevonása. Ezért javasolt a kockázatértékelés folyamatában – az érdek-képviselőkkel közösen – kialakítani a továbbiakban teendő lépéseket, meghatározni a konszenzuson alapuló intézkedéseket.[5]

Felhasznált irodalom:

- [1] A Munkavédelmi Felügyeletok Együttes Útmutatása a Munkahelyi Kockázatértékelés Végrehajtásához
- [2] 1993. évi XCIII. Munkavédelmi Törvény
- [3] Cseh Gábor MMBH 2005. március: A kockázat – és veszély – megítélés (kiértékelés) során a meghibásodási (illetőleg hiba) eseménysorok azonosításához, valamint egyéb célokra használatos módszerek, azok sajátos alkalmazási feltételei és összehasonlító értékelésük.
- [4] <http://www.biztostu.hu/mod/resource/index.php?id=15> (letöltés ideje: 2008. 10. 17.)
- [5] Dr. Kósa Csaba: Munkavédelem I. 1997.
- [6] Kockázatelemzés és Kockázatértékelés a Belsőellenőrzésben. Gazdálkodás 2006. 50. évfolyam 15. sz. 37-42. o.
- [7] Cseh Gábor MMBH 2004. szeptember: Egyes kockázat elemzési (veszélyazonosítási) módszerek alkalmazásának értékelési, illetőleg ellenőrzési szempontjai.
- [8] Cseh Gábor- Molnár Ferenc BMF, MMBH, Budapest, 2001-2004: A lehetséges súlyos balesetekkel kapcsolatos szakhatósági felülvizsgálat és ellenőrzés szempontjai.